

JEAN-MICHEL QUINODOZ

Jean-Michel Quinodoz, İsviçre Psikanaliz Cemiyeti üyesi eğitim analisti ve Britanya Psikanaliz Cemiyeti onur üyesidir. Cenevre’de serbest çalışmaktadır. Cenevre Üniversitesi Psikiyatri Bölümü’nde konsültan, İsviçre Psikanaliz Cemiyeti Eğitim Komitesi üyesi ve daha sonra başkanı, 1999 yılında Santiago, Şili’de düzenlenen IPA Eğitim Analistleri Konferansı başkanı ve İsviçre Psikanaliz Cemiyeti Etik Komitesi başkanı olarak görev yapmıştır. *İsviçre Psikanaliz Cemiyeti Bülteni*’nin (Fransızca ve Almanca olmak üzere iki dilde) ilk editörüdür. *The International Journal of Psychoanalysis*’in eski Avrupa editörü ve dergiye bağlı Avrupa Yıllıklarının ilk baş editörüdür. Psikanaliz alanında çok sayıda makalesi ve birçok dile çevrilmiş kitapları vardır: *The Taming of Solitude (Yalnızlığın Ehlileştirilmesi)*; *Dreams That Turn Over a Page (Yeni Bir Sayfa Açan Rüyalar)*; *Listening to Hanna Segal (Hanna Segal’i Dinlemek)* ve *Reading Freud (Freud’u Okumak, 2016, Bağlam Yayınları)*.

JEAN-MICHEL QUINODOZ
HANNA SEGAL'İ DİNLEMEK
HANNA SEGAL'İN PSİKANALİZE KATKILARI

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI 718
PSİKE İSTANBUL PSİKANALİZ KİTAPLIĞI
PSİKANALİZİN USTALARI 2

LISTENING TO HANNA SEGAL
HER CONTRIBUTION TO PSYCHOANALYSIS
© The British Psychoanalytical Society

Bu kitabın telif hakları The Marsh Agency Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

ISBN 978-605-399-616-3

1. BASKI İSTANBUL, ŞUBAT 2024

KAPAK FOTOĞRAFI JOHN STEINER.

© İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ İŞLETMESİ
YAZIŞMA ADRESİ: HACIAHMET MAHALLESİ, PİR HÜSAMETTİN SOKAK, No:20, 34440, BEYOĞLU / İSTANBUL
TELEFON: 0212 311 64 63 - 311 61 34 / FAKS: 0212 216 24 15 • SERTİFİKA No: 51672

www.bilgiyay.com
E-POSTA yayin@bilgiyay.com
DAĞITIM dagitim@bilgiyay.com

EDİTÖR VE BİRİNCİ BÖLÜMÜ ÇEVİREN MELİS TANIK SİVRİ
ÇEVİREN EBRU SALMAN
DİZİ EDİTÖRÜ CANAN ALTINDAŞ DİKMEN
YAYINA HAZIRLAYAN CEM TÜZÜN
DİZGİ VE UYGULAMA GÖRKEM DİDEM ÖZTUNCER
BASKI VE CİLT BİNCAN MATBAACILIK YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
TAYAKADIN MAH. ULUBATLI HASAN CAD. NO:255 ARNAVUTKÖY İSTANBUL
TELEFON: 0212 401 98 43 • SERTİFİKA No: 72758

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ KATALOGLAMA BÖLÜMÜ TARAFINDAN KATALOGLANMIŞTIR.

Names: Quinodoz, Jean-Michel, author. | Tanık Sivri, Melis, editor. | Salman, Ebru, translator.
Title: Hanna Segal'i dinlemek : Hanna Segal'in psikanalize katkıları / Jean-Michel Quinodoz ; editör Melis Tanık Sivri ; çeviren Ebru Salman.

Description: İstanbul : İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2024. | Includes bibliographical references and index.

Series: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; 718. Psike İstanbul Psikanaliz Kitaplığı Psikanalizin Ustaları; 2.

Identifiers: ISBN: 9786053996163 (paperback)

Subjects: LCSH: Segal, Hanna. | Psychoanalysis.

Classification: LCC: RC438.6.S44 Q5619 2024

JEAN-MICHEL QUINODOZ

HANNA SEGAL'İ DİNLEMEK
HANNA SEGAL'İN PSİKANALİZE KATKILARI

EDİTÖR
MELİS TANIK SİVRİ
ÇEVİREN
EBRU SALMAN

İçindekiler

- vii** Editörün Önsözü
MELİS TANIK SİVRİ
- xi** Giriş – Hanna Segal: Öğretmen ve Öğretisi
- xv** Teşekkür
-
- 1** **1** Hanna Segal: Psikanalitik Bir Otobiyografi
- 33** **2** Psikanaliz ve Estetik Deneyim
- 65** **3** Psikotik Hastaların Psikanalitik Tedavisi
- 95** **4** Simgesel Denklemden Simgesel Temsile
- 121** **5** Yaşam ve Ölüm Dürtüleri Arasındaki Temel Çatışma
- 139** **6** Psikanalize Kleinci Yaklaşımı Sunmak
- 181** **7** Rüyanın İçeriğiyle Birlikte İşlevini Yorumlamak
- 193** **8** Yaşlı Hastaların Analizi
- 203** **9** Seminerler ve Süpervizyonlar
- 221** **10** Nükleer Dehşet, Psikotik Kaygılar ve Grup Görüngüleri
- 247** Kaynakça

Editörün Önsözü

Melis Tanık Sivri

Hanna Segal'i Dinlemek, Hanna Segal'in Kleinci psikanalize yaptığı kuramsal katkıların yanı sıra doğumundan yirmi dokuz yaşında Britanya Psikanaliz Cemiyetine üye oluşuna kadar geçen dönemi ve bu dönemin onun psikanalist olmayı seçişindeki etkisini anlatıyor. Kitabın önemli bir özelliği; yazarı Jean-Michel Quinodoz tarafından çok odaklı bir yaklaşımla hazırlanmış olması.

İlk bölüm Hanna Segal'in psikanalitik otobiyografisini içeriyor. Bazı önemli dönüm noktalarının kronolojik listesini Jean-Michel Quinodoz'un 2004-2006 yılları arasında Hanna Segal'le Londra'da gerçekleştirdiği görüşmeler izliyor. Sonraki bölümlerde Hanna Segal'in estetik deneyim, psikotik hastaların tedavisi, "simgesel denklem" kavramının geliştirilmesi, yaşam ve ölüm dürtüleri arasındaki temel çatışma, içeriğiyle birlikte işlevleri üzerinden rüya yorumu, yaşlı hastaların analizi gibi psikanalizin farklı alanlarına getirdiği yenilikler, Segal'in kendi pratiğinin içinden verdiği klinik örneklerle birlikte sunuluyor. Ayrıca Hanna Segal'in gerek yazdığı makale ve kitaplar gerekse yurtiçi ve yurtdışında verdiği seminer, konferans ve süpervizyonlarla Kleinci kuramın anlaşılması ve yaygınlaşmasında oynadığı role yer veriliyor.

Nükleer silahlanmadan itibaren dünyanın karşı karşıya kaldığı tümden yok oluş riskine karşı "gerçek suçun sessiz kalmak" olduğunu söyleyen Hanna Segal, 1983'te Moses Laufer'le birlikte psikanaliz bilgisinin gruplarda ortaya çıkan psikotik kaygıları anlama ve saldırganlığın ortaya çıkışını önlemedeki etkisinden hareketle Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Çalışan Psikanalistler adlı derneği kurar. Son bölüm, bu derneğin tarihçesine ve Segal'in bu konudaki bireysel çabalarına ayrılıyor.

Her bölüm, dünyanın farklı psikanaliz topluluklarına üye psikanalistlerin ilgili bölümlere dair çağdaş görüşleriyle zenginleşiyor. Altmış yılı aşkın mesleki hayatı boyunca Melanie Klein, Donald W. Winnicott, Ronald D. Fairbairn, Herbert Rosenfeld, Wilfred R. Bion, Betty Joseph gibi psikanalitik düşüncenin gelişimine eşsiz katkıları olan analistlerle olan ilişkilerini ve çalışmalarını, Hanna Segal'den dinlemek psikanaliz tarihine ışık tutuyor.

Okurlar, kitabın yazarı 2010 Sigourney Ödülü sahibi, İsviçre Psikanaliz Cemiyeti üyesi eğitim analisti Jean-Michel Quinodoz'yu İstanbul'da konuşmacı olarak katıldığı bilimsel faaliyetlerin yanı sıra Türkçeye çevrilmiş olan *Freud'u Okumak* kitabından tanıyacaklardır.¹ Bu kitap, Freud metinlerinin öncesinde ya da beraberinde okunabilecek bir kılavuz niteliği taşır. Jean-Michel Quinodoz'nun uzun yıllar formasyondaki analist adaylarıyla yaptığı Freud çalışmalarının bir ürünüdür. Freud'un eserlerinin kronolojik olarak ele alınmasının yanı sıra her bölümde çağdaş psikanalistlerin Freud'un belli başlı kavramlarına dair düşüncelerini içeren görüşleri yer alır. Jean-Michel Quinodoz *Hanna Segal'i Dinlemek*'te de benzer bir format kullanır, ancak bu sefer çalışmasını bir adım ileriye götürerek 1978-1984 yılları arasında Cenevre'de kendisinden süpervizyon aldığı ve hem klinik yaklaşımından hem de kişiliğinden etkilendiği Hanna Segal'in sadece öğretilerini değil nasıl bir öğretmen olduğunu da okurlara aktarmak ister. Kitaptaki bakış açısının hem bir öğretmen olarak Hanna Segal hakkında bilgi verdiğini hem de okuru onun yazdığı makale ve kitapları keşfetmeye davet ettiğini yazan Jean-Michel Quinodoz, bunu yaparken aynı zamanda bir kişi olarak Hanna Segal'in gizemini koruduğunu ve Hanna Segal'in portresini tamamlanmamış bıraktığını söyler.

Ben, bu vesileyle Jean-Michel Quinodoz'nun okurlar tarafından daha az bilinen ancak Türkçe psikanaliz yazını açısından önemli bir katkısına dikkat çekmek istiyorum. Jean-Michel Quinodoz, eşi Danielle Quinodoz ile birlikte konuşmacı olarak katıldığı Psikanalitik Bakışlar: Psikanalitik Çerçeve (2006) sempozyumundan sonra Psike İstanbul'la bilimsel alışverişine devam eder.² 2008 yılında, Psike İstanbul'a seminer vermeye geldiği bir dönemde o zamanki dernek başkanı Bella Habip'e Uluslararası Psikanaliz Yıllıklarından bahseder. Uluslararası Psikanaliz Yıllıklarının amacı; *International Journal of Psychoanalysis*'te (IJP) yer alan çağdaş psikanaliz metinlerinin bir derlemesinin İngilizce konuşulmayan ülkelerde o ülkenin ana diline çevrilerek daha geniş kitlelere ulaşmasıdır. Bu proje 2003'te o zamanlar IJP Avrupa Editörü olan Jean-Michel Quinodoz tarafından Fransızca Yıllıkla başlatılır. Quinodoz ilk Avrupa Yıllıkları Baş Editörü olur. Fransızca Yıllığı İtalyanca ve Almanca Yıllıklar izler. Türkçe Yıllık da Jean-Michel Quinodoz'nun önerisiyle 2009'da Bella Habip'in editörlüğünde hayata geçirilir.³ *Uluslararası Psikanaliz Yıllığı*'nın sadece IJP'de çıkan metinlerin bir derlemesinin Türkçe konuşan okurlara ulaşmasında değil, aynı zamanda Türkiye gibi psikanalizin yeni gelişmekte olduğu ülkelere has, o

1 Quinodoz, J.-M. (2016). *Freud'u Okumak*. (B. Kolbay, Ö. Soysal, Çev.). İstanbul: Bağlam Yayınları. (Özgün eser 2005 tarihlidir).

2 Quinodoz, J.-M. (2006). Aktarım ve karşıaktarım dinamiklerinde yalnızlık hissi. N. Erdem (Haz.), (M. Tanık, Çev.). *Psikanalitik Bakışlar II: Psikanalitik Çerçeve*. İstanbul: PPPD Yayınları.

3 Daha sonra Rusça, Yunanca, Romence ve Çince Yıllıkların da eklenmesiyle IJP Yıllıkları ailesi genişlemeye devam etmiştir.

ülkenin dilinin şekillendirdiği bir psikanaliz kültürünün yerleşmesi, ortak bir psikanaliz dilinin yaratılması, Türkçe psikanaliz terimlerinin dilimize yerleşmesi, bilimsel verimliliğin artması ve Türkçe özgün psikanalitik metinlerin yazılmasında da itici güç olduğunu eklemeliyim.⁴

Hanna Segal *Rüya, Düşlem ve Sanat*'ta meşhur ressam⁵ Klee'nin şu sözlerine yer verir: "Hayati bir ahenk elde etmek için, resim, son vuruşta ahenkli hale getirilmiş tamamlanmamış parçalardan oluşturulmalıdır." (Klee, 1908, akt. Segal, 1991). Çatışma asla tam olarak çözümlenmez. Çalışmanın içsel olarak tamamlanması gerekir. Bir resme tekrar tekrar bakmayı, bir şarkıyı tekrar tekrar dinlemeyi, bir şiiri tekrar tekrar okumayı mümkün kılan, bu tamamlanmamışlığın verdiği tükenmezlik hissidir (Segal, 1991). Jean-Michel Quinodoz'nun bilerek tamamlanmamış bıraktığı Hanna Segal portresinin, okuru kendi düşlemleri ve Hanna Segal'in özgün yazılarıyla bu portreyi tamamlamaya çalıştığı içsel bir çalışmaya yönlendirmesi dileğiyle...

İstanbul, Aralık 2021

⁴ Tanık Sivri, M. (2017). Farklı Diller: Karmaşa mı Mucize mi?. <https://psikanalizindili.com/>.

⁵ Segal, H. (1991). *Dream, Phantasy, and Art*. Londra: Routledge.

Giriş

HANNA SEGAL: ÖĞRETMEN VE ÖĞRETİSİ

Hanna Segal'in 1979-1989 yılları arasında Cenevre'de yürüttüğü seminerler ve süpervizyonlarda, klinik yaklaşımındaki keskin kavrayışının yanı sıra düşüncelerini net ve kesin bir şekilde aktarışını takdir etmiştim. Bu çok değerli öğreti okurlara yeterince canlı bir şekilde nasıl iletilebilirdi? Hanna Segal ile bir psikanalist olarak yaratıcılığını ve kendisinin psikanaliz tarihinde oynadığı rolü –ne de olsa kendisi, yaklaşık altmış yıldır psikanalizin seçkin temsilcilerinden biri olmuştu– ele alacağı bir dizi söyleşinin belki tam da bunu gerçekleştirmede etkili olabileceğini düşündüm.

Segal projeyi büyük bir hevesle karşıladı ve bana, bu projenin onun en içten dileklerinden birine karşılık geldiğini söyledi: Erken çocukluğundaki bazı olayların psikanalist olmayı meslek olarak seçmesi üzerindeki belirleyici etkisine tanıklık etmek. Bu gibi etkenlerin birinin kişiliğinin nasıl geliştiğini anlamada belirleyici olduğu kolayca kabul edilse de bunların biyografilerde nadiren yer aldığını, psikanalistlerin biyografilerinde ise neredeyse hiç yer almadığını ekledi.

2004-2006 yılları arasında Hanna Segal ile söyleşi yapmak için birçok kez Londra'ya gittim. Görüşmelerimiz ağırlıklı olarak İngilizceydi ama arada bazı bölümleri Hanna Segal'in çok iyi konuştuğu bir dil olan Fransızca gerçekleştirdik. Söyleşiler kasetlere kaydediliyor, ardından Segal'in özel sekreteri Mary Block tarafından yazıya dökülüyor ve daha sonra birkaç kısa telefon görüşmesiyle tamamlanıyordu.

Dolayısıyla bu kitapta, neredeyse tüm söyleşi serisi kelimesi kelimesine yer alıyor. Orijinal metni elbette önemli ölçüde değiştirmeden, bazı editoryal değişiklikler yapıldı. Örneğin, kitabın çeşitli bölümlerinde tartışılan konularla ilgili belli düşünceleri bir araya getirdim; metni takip etmeyi kolaylaştırıcı birkaç küçük üslup düzeltmesi yapıldı; ve kendi inisiyatifimle, söyleşilerin genel içeriğine bir şey katmayan daha kişisel nitelikli bazı malzemeleri elemeye karar verdim. Yazıya dökülmüş metinde elenen kısımlar, bilinen şekilde gösterilmiştir: [. . .]. Hanna Segal,

beni, yazıya dökülmüş metinleri bütünüyle yayımlamak üzere yazılı olarak yetki-
lendirdi; ayrıca, orijinal kasetleri ve yazıya dökülmüş metinleri, onlara ihtiyacım
kalmadığında, *Melanie Klein Arşivi*'ne teslim etmemi istedi. Bu kaset ve metinlere,
belli koşullar altında, oradan erişilebilir. Yazıya dökülmüş her bölümün sonunda,
söz konusu alıntının hangi kasette bulunabileceğini belirttim.

Baştaki planım, bu söyleşileri, onlara eşlik eden editör yorumları olmadan, ol-
duğu gibi yayımlamaktı. Ancak, çok geçmeden Segal'in anlattıklarına biraz daha
ışık tutabilmek için, onun psikanalize temel katkılarının bir sunumunun, söyleşile-
re eklenmesi gerektiği ortaya çıktı. Hanna Segal'in çalışmasına pek aşına olmayan
okurların, onlara yardımcı olacak bazı ana hatlar olmazsa hüsrana uğramış hisse-
debileceklerini fark ettim. Özellikle İngilizce konuşulan dünyanın dışında yer alan
okurları düşünüyordum, çünkü bu çevrede Hanna Segal kendi katkılarından ziyade
belki daha çok Melanie Klein'in çalışmasının bir elçisi olmasıyla tanınıyor olabilirdi.
Oysa, Segal'in kendi çalışması oldukça özgün bir katkı teşkil ediyor.

Hanna Segal'in düşüncelerine dair çağdaş bir bakış açısı edinmek için, dünyanın
çeşitli yerlerindeki bir dizi psikanalistle temasa geçtim; onlara, Segal'in fikirlerinin
günümüz psikanaliziyle ilgisini, bu fikirlere ne gibi eleştiriler yöneltilmiş olduğunu ve
bu fikirlerin varsa ne gibi yeni gelişmeleri teşvik ettiğini sordum. Hanna Segal'i uzun
yıllardır tanıyan birçok İngiliz psikanalist, düşüncelerini, David Bell'in (1997) genel
editörlüğünde yayımlanmış bir kitapta hâlihazırda yazıya dökmüştü elbet. Bununla
birlikte, anadili İngilizce olmayan psikanalistlerin de fikirlerini almak istiyordum;
bunlar okura, Segal'in İngilizce konuşulan dünya dışındaki etkisine dair bir fikir de
verebilirdi. Bu analistlerin bakış açılarının çeşitliliği ve üslup farklılıkları hakikaten
etkileyici. Dile getirdikleri, Hanna Segal'in kendi "düşünce okulu"nu kurmak için
şüphesiz çok mütevazı olsa da çağdaş psikanaliz üzerinde çok büyük bir etkisi oldu-
ğunu gösteriyor.

Hanna Segal'in ve çalışmasının renkli ve canlı bir portresini çizme fikriyle yola
çıkarak, sadece öğretisinin içeriğini değil aynı zamanda öğretmenin kişiliğini de gös-
terebilmek amacıyla çok odaklı bir yaklaşımı seçtim. Geleneksel ders kitaplarındaki
yaklaşımın ötesine geçen ve görünürde akademik olmayan bir bakış açısı taşıyan
bu seçim bazılarını şaşırtabilir. Fakat ben, benimsediğim bakış açısının, okurun, bir
öğretmen olarak Hanna Segal hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasını sağladığı ve
onu Segal'in yazdığı makaleleri ve kitapları keşfetmeye davet ederken aynı zamanda,
bir kişi olarak Hanna Segal'in gizimini koruduğu kanısındayım. Bunu göz önünde
bulundurarak, bu Hanna Segal portresini bilerek tamamlanmamış halde bıraktım.

Hanna Segal, gerek seminerlerinde gerek makalelerinde fikirlerini ortaya koy-
mada ve düşündüklerini söylemedeki açık sözlülüğüyle ünlüdür. Bu yüzden, bu ki-
tapta, okurun Hanna Segal'i "dinlemiş" olduktan sonra, daha kolay "okuyabileceği"

umuduyla, sözlü tartışmalarla yazılı çalışmaların bir karışımını sunmayı tercih ettim. Kişiyi ve çalışmasına yaklaşma şeklimin, çağdaş psikanalizi tanımlayan pek çok ses arasında Hanna Segal'in düşüncesinin özgünlüğünün aydınlatılmasına bir katkı sağlayacağına inanıyorum. Benim görüşüme göre, benzerliklerimizi tanımak ve farklılıklarımızı netleştirmek amacıyla birbirimizi dinlemeye başlarsak, yapıcı bir diyalog inşa edilebilir. Bu açıdan bakıldığında, Britanya Psikanaliz Cemiyetinde ortaya çıkan ihtilaflar, sadece bir anlaşmazlık kaynağı olmaktan ziyade, karşılıklı bir zenginleşme olanağı sağladıklarını göstermişlerdir– elbette bu hepimiz için bir örnek teşkil eder.

JEAN-MICHEL QUINODOZ
CENEVRE, ŞUBAT 2007

Teşekkür

Bana hem kendisiyle bu röportaj dizisini gerçekleştirme fırsatı ve telif hakkını verdiği için hem de ilk projenin hazırlanması ve tamamlanması boyunca beni desteklediği için öncelikle Hanna Segal'in kendisine teşekkür ederim. Görüşmeyi kabul eden meslektaşlarımıza ayrıca teşekkür ederim. Bu kitap üzerinde çalışmak için Londra'yı her ziyaret ettiğimde kocası Jan ile birlikte bana gösterdikleri sıcak karşılama için *New Library of Psychoanalysis*'in Öğretim Dizisi'nin editörü Dana Birksted-Breen'e de minnettarım. Röportajların metnini yazma konusundaki çalışmaları ve yararlanılan kaynakların araştırılmasındaki yardımları için Hanna Segal'in özel sekreteri Mary Block'a da teşekkürler. Bu kitabın ilk taslağının okuyucuları tarafından sunulan öneriler paha biçilmez oldu. Bu kişiler öncelikle, genellikle çalışmamı okuyan ilk kişi olan karım Danielle; Marie Bridge ve Christoph Hering ile birlikte Augustin Jeanneau, Juan Manzano ve Francisco Palacio-Espasa ve önerileri bu son versiyonu şekillendirmeme yardımcı olan Britanya Psikanaliz Derneğinin üç anonim okuyucusuydu. David Alcorn'a, bu kitabın aslı Fransızca olan bölümlerinin hayranlık uyandıran İngilizceye çevirisi ve Hanna Segal röportajlarının metni üzerindeki çalışmaları için de minnettarım. Bu araştırma, kısmen Robert S. Wallerstein başkanlığındaki Uluslararası Psikanaliz Birliği Araştırma Danışma Kurulu tarafından sağlanan bir ödenekle finanse edilmiştir. Ayrıca Routledge'deki herkese ve özellikle Kate Hawes, Nicola Ravenscroft ve Jane Harris'e destekleri ve bu cildin yayına hazırlanmasına gösterdikleri özen için minnettarım.

JEAN-MICHEL QUINODOZ